

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 204/2020-42

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 25. augusta 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a zo sudcov Libora Duľa a Ladislava Duditša (sudca spravodajca) o ústavnej sťažnosti [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátskou kanceláriou URBAN STEINECKER GAŠPEREC BOŠANSKÝ, s. r. o., advokátska kancelária, Havlíčkova 16, Bratislava, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Ondrej Urban, MBA, vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky v spojení s čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v spojení s čl. 47 ods. 2 Charty základných práv Európskej únie postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 16 Cpr 17/2016 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKOVANÉ] na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 16 Cpr 17/2016 p o r u š e n é b o l i .

2. Okresnému súdu Bratislava III p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. 16 Cpr 17/2016 konal bez zbytočných priet'ahov.

3. [REDAKOVANÉ] p r i z n á v a finančné zadost'učinenie v sume 1 000 € (slovom tisíc eur), ktoré jej j e Okresný súd Bratislava III p o v i n n ý zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Bratislava III j e p o v i n n ý nahradiť [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 450,29 € (slovom štyristopäťdesiat eur a dvadsaťdeväť centov) na účet jej právnej zástupkyne advokátskej kancelárie URBAN STEINECKER GAŠPEREC BOŠANSKÝ, s. r. o., advokátska kancelária, Havlíčkova 16, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Vo zvyšnej časti ústavnej s'ťažnosti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého postupu a s'ťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 9. apríla 2020 doručená ústavná s'ťažnosť [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] (ďalej len „s'ťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v spojení s čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v spojení s čl. 47 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“) postupom Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 16 Cpr 17/2016 (ďalej len „napadnuté konanie okresného súdu“).

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že 7. novembra 2016 bola okresnému súdu doručená žaloba sťažovateľky, ktorou sa domáha určenia neplatnosti okamžitého skončenia pracovného pomeru a priznania náhrady mzdy z dôvodu neplatného okamžitého skončenia pracovného pomeru, o ktorej nebolo do dňa doručenia ústavnej sťažnosti ústavnému súdu právoplatne rozhodnuté.

3. Sťažovateľka okrem chronológie jednotlivých úkonov v napadnutom konaní okresného súdu v ústavnej sťažnosti uviedla aj to, že *«má za to, že so svojim právnym zástupcom ani v jednom jedinom prípade nesabotovali „hladký“ priebeh pojednávani ako aj samotného priebeh konania, právny zástupca sťažovateľky sa vždy aktívne zúčastnil vytýčených súdnych pojednávani, vyjadroval sa k meritu sporu a predkladal dôkazy riadne a včas. Sťažovateľka má za to, že aj keby išlo o obzvlášť zložité konanie, súd prvej inštancie mal v predmetnom konaní k dispozícii množstvo relevantných dôkazov, vyjadrení, ďalej Porušovateľ v priebehu 2 rokov uskutočnil až 6 súdnych pojednávani, a preto má sťažovateľka za to, že mal možnosť od podania žaloby/návrhu sťažovateľkou ku dňu podania tejto ústavnej sťažnosti dostatočne zistiť skutkový stav veci a vydať rozsudok v merite veci.*

Okrem vyššie uvedeného sťažovateľka má za to, že by Ústavný súd Slovenskej republiky pri posudzovaní tejto ústavnej sťažnosti mal vziať do úvahy aj tú relevantnú skutočnosť, že tento neistý stav sťažovateľky, ktorý je zapríčinený nesústredenou činnosťou súdu prvej inštancie má značný dopad aj na ekonomickú stránku sťažovateľky, a to nielen preto, že sťažovateľka sa podaniu žalobou domáha priznania náhrady mzdy titulom neplatného skončenia pracovného pomeru, ale zároveň je sťažovateľka od počiatku súdneho konania zastúpená erudovanou advokátskou kanceláriou so sídlom v Bratislave.

V danom prípade sťažovateľka nevytýka súdu prvej inštancie, že by v predmetnej veci bol absolútne nečinný, ale vytýka mu, že jeho doterajšie úkony neboli realizované dostatočne efektívne a účinne, keďže sa sťažovateľka ako slabšia strana v pracovnoprávnom spore ani po 4 rokoch vedenia daného konania „nedočkala“ vydania právoplatného rozhodnutia, resp. ani vydania meritórneho (neprávoplatného) rozhodnutia pred súdom prvej inštancie.».

4. Na základe už uvedeného sťažovateľka v petite navrhuje, aby ústavný súd vydal nález, ktorým vysloví porušenie jej v bode 1 označených práv postupom okresného súdu v napadnutom konaní. Sťažovateľka sa zároveň domáha, aby ústavný súd prikázal v napadnutom konaní okresnému súdu konať bez zbytočných prietáhov. Okrem toho sa sťažovateľka domáha priznania finančného zadosťučinenia v sume 5 000 € a náhrady trov konania v sume 675,43 €.

II.

Procesný postup ústavného súdu, vyjadrenie odporcu k ústavnej sťažnosti a replika sťažovateľky

5. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky predbežne prerokoval podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a uznesením č. k. IV. ÚS 204/2020-23 z 26. mája 2020 ju podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu.

6. Na základe výzvy ústavného súdu podpredsedníčka okresného súdu v podaní sp. zn. Spr. 228/2020 z 8. júla 2020, ktoré bolo doručené ústavnému súdu 17. júla 2020, uviedla, že v prílohe zasiela vyjadrenie zákonnej sudkyne.

7. K priebehu napadnutého konania okresného súdu zákonná sudkyňa okrem iného uviedla, že *«v predmetnej veci súd od podania žaloby vo veci samej súčasne s návrhom na nariadenie neodkladného opatrenia dňa 17.11.2016 riadne a bezodkladne koná, v primeraných lehotách vzhľadom aj na preťaženosť oddelenia, ktoré vybavujem, tak z hľadiska množstva pridelených vecí ako aj ich dĺžky konania, právnej a skutkovej zložitosti a aj s prihliadnutím na skutočnosť, že od 01.07.2016 je tunajší súd kauzálny príslušný na všetky konania z individuálnych pracovnoprávných sporov pre obvod Krajského súdu v Bratislave, tzn. nielen v predmetná vec, ale aj ďalšie pracovnoprávne veci majú status prioritných súdnych konaní (prednosť vo vybavovaní), rovnako ako aj rozvody a spory o výživné na plnoleté osoby (agenda „Pc“).*

Vo veci sa riadne koná a vykonáva dokazovanie na pojednávaniach v zmysle návrhov strán (po posúdení súdom), ako to vyplýva zo spisu. Podotýkam, že nie všetky navrhnuté dôkazy súd vykonáva, nakoľko práve advokát žalobkyne predkladá množstvo návrhov (najmä vzhľadom na dôkaznú situáciu) a niektoré z nich majú preukazovať buď nesporné tvrdenia strán alebo skutočnosti, ktoré vo vzťahu k prejednávanej veci nie sú rozhodujúce.

... vo veci sa riadne koná, pričom pojednávania sú odročené vždy na ďalší konkrétny termín a z uvedením dôvodu odročenia - potrebné dokazovanie v zmysle návrhov strán, pričom priebežne súd do pojednávania stranám aj doručené ich vzájomné vyjadrenia k veci, prípadne iné podania zistené súdom na základe dopytu tak, aby sa mohli k nim na pojednávani vyjadriť. Naopak práve advokát žalobcu JUDr. Urban musel byť súdom opakovane upozorňovaný na svoje nevhodné správanie a nerešpektovanie súdu na pojednávani, pričom nebol zjavne pripravený na pojednávanie a vec nemal dôsledne naštudovanú nakoľko namietal listiny ktoré práve strana žalobcu predložila pri podaní žaloby. V danom prípade ani jeden krát, nedošlo k zrušeniu termínu a to ani z dôvodu epidemiologických opatrení (na ktoré sťažovateľ poukazuje).

Skutočnosť, že od podania žaloby ešte nedošlo k meritórnemu rozhodnutiu vo veci samej je len dôsledkom enormného preťaženia súdneho oddelenia, ktoré vybavujem a dlhodobo zlých pracovných podmienok sudcu aj z hľadiska stabilného a kvalifikovaného súdneho aparátu, ktorý je rovnako preťažený (napr. od novembra nemám riadnu asistentku, resp. sa mi opakovane zmenila; naposledy od 01.06.2020, pričom ide o asistentku, ktorá doposiaľ v justícii nepracovala, nepozná prostredie, prácu, iba sa s ňou postupne oboznamuje, len sa učí písať na PC a práci s Registrom, čo napriek jej evidentnej snahe nejaký čas trvá!!).

Za tohto stavu nie je v mojich silách konať vo všetkých pridelených veciach bezprietahovo a nahrádzať aj prácu súdneho aparátu, kontrolovať všetky pridelené spisy a podania. V mojom oddelení bolo k 02/2020 515 nevybavených a 367 nerozhodnutých vecí. Pritom za rok 2019 som rozhodla 337 vecí ročne pri nápade 278 vecí (viaceré pracovnoprávne - kauzálna príslušnosť OS Bratislava III).».

8. Právny zástupca sťažovateľky v stanovisku zo 17. júla 2020, ktorým reagoval na vyjadrenie podpredsedníčky okresného súdu a zákonnej sudkyne, uviedol, že „sťažovateľ

uvádza, že porušovateľ, bol dlhodobo nečinný a ide o konanie s osobitným významom, a nečinnosť porušovateľa, kde od podania žaloby s osobitným predmetom konania nie je ani rozhodnuté neprávoplatne na prvom stupni a súčasne v danej veci sám porušovateľ priznal nečinnosť a prietáhy v konaní zo strany zákonného sudcu porušovateľa. Sťažovateľ má za to, že ústavná sťažnosť sťažovateľa voči porušovateľovi je plne dôvodná a opodstatnená. Sťažovateľ podával viaceré výziev, aby súd čo najskôr zabezpečil čo najskoršie meritórne rozhodnutie, no do dnešného dňa sa tak zo strany porušovateľa nestalo. Súčasne sťažovateľ namieta súdu, že ide o osobitný prioritný typ konania, kde sa vyžaduje osobitná rýchlosť súdu ako porušovateľa.“.

9. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil v tejto veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia práv uvedených v bode 1.

III.

Chronológia procesných úkonov v napadnutom konaní okresného súdu

10. Ústavný súd z ústavnej sťažnosti, vyjadrení účastníkov konania a zo súdneho spisu okresného súdu, ktorý bol vyžiadaný, zistil tento priebeh napadnutého konania okresného súdu:

- 7. novembra 2016 bola okresnému súdu doručená žaloba sťažovateľky o neplatnosť okamžitého skončenia pracovného pomeru a o náhradu mzdy;

- uznesením okresného súdu zo 6. decembra 2016 bolo nariadené neodkladné opatrenie, ktorým bolo uložené žalovanému poskytovať sťažovateľke 50 % funkčného platu mesačne od decembra 2016 do právoplatného skončenia konania vo veci samej, maximálne počas 36 mesiacov;

- podaním z 8. decembra 2016 okresný súd vyzval žalovaného, aby sa vyjadril k žalobe;

- 2. januára 2017 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie k žalobe a odvolanie proti uzneseniu okresného súdu zo 6. decembra 2016, ktoré bolo následne doručené sťažovateľke;

- 17. januára 2017 bol súdny spis doručený Krajskému súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) na rozhodnutie o odvolaní žalovaného proti uzneseniu okresného súdu zo 6. decembra 2016;

- 2. februára 2017 bolo krajskému súdu doručené vyjadrenie sťažovateľky k odvolaniu žalovaného proti uzneseniu okresného súdu zo 6. decembra 2016;

- uznesením krajského súdu sp. zn. 5 CoPr 3/2017 zo 16. októbra 2017 bolo napadnuté uznesenie okresného súdu potvrdené za obdobie od decembra 2016 do 31. augusta 2017 a vo zvyšnej časti bolo zmenené tak, že návrh na nariadenie neodkladného opatrenia bol zamietnutý, pretože od 1. septembra 2017 sa sťažovateľka zamestnala;

- 20. októbra 2017 bol súdny spis doručený okresnému súdu;

- po doručení uznesenia krajského súdu stranám sporu bolo sťažovateľke podaním z 15. februára 2018 umožnené, aby sa vyjadrila k vyjadreniu žalovaného z 2. januára 2017;

- 28. februára 2018 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie z 27. februára 2018 k vyjadreniu žalovaného z 2. januára 2017;

- podaním z 18. apríla 2018 bolo žalovanému umožnené, aby sa vyjadril k vyjadreniu sťažovateľky z 27. februára 2018;

- 6. júna 2018 bol nariadený termín pojednávania na 23. október 2018;

- 22. októbra 2018 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie žalovaného k vyjadreniu sťažovateľky z 27. februára 2018;

- pojednávanie, ktoré sa konalo bez vykonania dokazovania 23. októbra 2018, bolo odročené na 29. november 2018 z dôvodu možného uzatvorenia mimosúdnej dohody medzi stranami sporu;

- 29. novembra 2018 sa konalo pojednávanie, na ktorom odzneli prednesy strán sporu k veci samej a ktoré bolo odročené na 11. apríl 2019;

- 22. januára 2019 bolo okresnému súdu doručené sumárne vyjadrenie sťažovateľky k meritu veci, ktoré bolo následne doručené žalovanému;

- 11. apríla 2019 sa konalo pojednávanie, na ktorom bola vypočutá sťažovateľka a ktoré bolo odročené na 13. jún 2019;
- 13. júna 2019 sa konalo pojednávanie, na ktorom bola vypočutá svedkyňa a ktoré bolo odročené na 12. november 2019;
- podaním z 22. augusta 2019 bol vyzvaný lekár, aby poskytol okresným súdom požadované informácie;
- po niekoľkých neúspešných pokusoch o doručenie výzvy lekárovi mu bola táto doručená 30. októbra 2019;
- 5. novembra 2019 bolo okresnému súdu doručené podanie, ktorým lekár oznámil, že požadované informácie nemôže poskytnúť z objektívnych dôvodov;
- 12. novembra 2019 sa konalo pojednávanie, na ktorom bola vypočutá svedkyňa a ktoré bolo odročené na 10. marec 2020;
- podaním z 8. januára 2020 bolo vyzvané zdravotnícke zariadenie, aby poskytlo okresným súdom požadované informácie;
- 22. januára 2020 bolo doručené podanie zdravotníckeho zariadenia, v ktorom poskytlo okresným súdom požadované informácie;
- 10. marca 2020 sa konalo pojednávanie, na ktorom sa odzneli prednesy strán k informáciám, ktoré poskytlo zdravotnícke zariadenie, a ktoré bolo odročené na 2. jún 2020 na účely doplnenia dokazovania;
- 18. marca 2020 bol okresnému súdu doručený návrh sťažovateľky na doplnenie dokazovania, ktorý bol následne doručený na vyjadrenie žalovanému;
- 20. apríla 2020 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie žalovaného k návrhu sťažovateľky na doplnenie dokazovania, ktoré bolo následne doručené sťažovateľke;
- 2. júna 2020 sa konalo pojednávanie, na ktorom sa vyjadrila sťažovateľka k meritu veci a ktoré bolo odročené na 10. september 2020 na účely doplnenia dokazovania.

IV.

Právomoc ústavného súdu a ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu a Európskeho súdu pre ľudské práva

11. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

12. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

13. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietáhov.

14. Podľa čl. 38 ods. 2 listiny každý má právo, aby jeho vec bola prerokovaná verejne, bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť iba v prípadoch ustanovených zákonom.

15. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

16. Sťažovateľka v petite ústavnej sťažnosti namieta porušenie čl. 47 charty (vo všeobecnosti); z obsahu ústavnej sťažnosti ale vyplýva, že sťažovateľka konkrétne namieta porušenie čl. 47 ods. 2 charty.

17. Podľa čl. 47 ods. 2 charty každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom. Každý musí mať možnosť poradiť sa, obhajovať sa a nechať sa zastupovať.

18. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť

zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010) a ich prípadné porušenie možno preskúmať spoločne.

19. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 220/04, IV. ÚS 365/04).

20. Základnou povinnosťou všeobecného súdu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty účastníkov konania. Táto povinnosť okresného súdu vyplýva z čl. 17 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“), ktorý upravuje zásadu hospodárnosti a rýchlosti konania (súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb).

21. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04, I. ÚS 398/2016) ústavný súd zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07).

V.

Posúdenie veci ústavným súdom

22. Ústavný súd je podľa § 45 zákona o ústavnom súde viazaný rozsahom a dôvodmi návrhu na začatie konania. Viazanosť ústavného súdu návrhom sa vzťahuje zvlášť na návrh výroku rozhodnutia, ktorého sa sťažovateľ domáha. Ústavný súd môže rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáhal v petite svojej ústavnej sťažnosti, a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorý označil za porušovateľa svojich práv (čl. 2 ods. 2 ústavy). Ústavný súd konštatuje, že sťažovateľka namieta porušenie svojich práv (iba) postupom okresného súdu. Predmetom prieskumu ústavného súdu preto nebolo obdobie, počas ktorého sa súdny spis nachádzal na krajskom súde, t. j. od 17. januára 2017 do 20. októbra 2017 (9 mesiacov), keďže sťažovateľka nenamietala postup krajského súdu.

23. Pokiaľ ide o kritérium právnej a skutkovej zložitosti veci, ústavný súd konštatuje, že danú vec možno považovať za štandardnú, nijako sa nevymykajúcu bežnej rozhodovacej činnosti súdov, ktoré prejednávajú a rozhodujú individuálne pracovné spory. Z tohto dôvodu ústavný súd nepovažuje prerokúvanú vec za právne ani skutkovo zložitú. Napokon skutočnosť, že by vec sťažovateľky bola skutkovo alebo právne zložitá, netvrdila ani zákonná sudkyňa okresného súdu.

24. Správanie účastníka konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čl. 38 ods. 2 listiny), resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

25. Ústavný súd zistil zo súdneho spisu okresného súdu, že sťažovateľka je v napadnutom konaní aktívna, pretože sa sumárne vyjadrila k meritu veci (podaním z 21. januára 2019) a tiež podala návrh na doplnenie dokazovania (podaním zo 16. marca 2020). Sťažovateľka sa ďalej zúčastnila osobne alebo prostredníctvom svojho právneho zástupcu takmer všetkých nariadených pojednávaní (okrem pojednávania, ktoré sa uskutočnilo 12. novembra 2019 výsluchom svedkyne aj napriek neprítomnosti sťažovateľky

a jej právneho zástupcu) a zároveň doteraz reagovala v stanovených lehotách na výzvy okresného súdu. Zo spisu okresného súdu podľa názoru ústavného súdu nevyplýva, že sťažovateľka svojím správaním prispela k predĺženiu napadnutého konania okresného súdu.

26. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu označených práv sťažovateľky, bol postup samotného okresného súdu. Pri skúmaní skutočnosti, či v dôsledku jeho postupu došlo k porušeniu uvedených práv, ústavný súd zistil, že to tak je, a to napriek tomu, že plynulému postupu nebránila žiadna zákonná prekážka v konaní (II. ÚS 3/00, III. ÚS 46/04).

27. Ústavný súd v prvom rade poznamenáva, že v napadnutom konaní okresný súd priebežne konal a samotné ústavnou sťažnosťou napadnuté konanie okresného súdu nebolo poznačené jeho nečinnosťou. Napriek tomu sa podľa názoru ústavného súdu napadnuté konanie okresného súdu vyznačuje nehospodárnosťou. Okresný súd uskutočnil vo veci už 6 pojednávanií (29. novembra 2018, 11. apríla 2019, 13. júna 2019, 12. novembra 2019, 10. marca 2020 a 2. júna 2020), na ktorých bolo síce vykonávané dokazovanie, avšak týmto postupom doteraz okresný súd nedospel k vydaniu rozhodnutia vo veci samej.

28. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na svoju doterajšiu judikatúru, podľa ktorej k zbytočným priet'ahom v súdnom konaní nemusí dochádzať len nekonaním príslušného súdu, ale aj takou jeho činnosťou, ktorá nesmeruje k odstráneniu právnej neistoty účastníkov súdneho konania. Aj neefektívna činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, ak činnosť štátneho orgánu nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ obrátil na štátny orgán, aby o jeho veci rozhodol (napr. IV. ÚS 164/03, IV. ÚS 121/04, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 380/08, I. ÚS 158/2010).

29. Ústavný súd konštatuje neefektívnu činnosť okresného súdu vyplývajúcu z vlečúceho sa dokazovania na pojednávaniach, čo v spojitosti s celkovou dĺžkou

napadnutého konania okresného súdu malo za následok zistenie zbytočných prietáhov. Okresný súd totiž nezvolil procesný postup v súdnom konaní smerujúci k rýchlemu odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľka nachádzala. Negatívny dopad postupu okresného súdu pre sťažovateľku je podľa názoru ústavného súdu zvýraznený aj povahou predmetu samotného konania a s ňou súvisiacim významom napadnutého konania pre sťažovateľku. Je zrejmé, že len rýchla ochrana subjektívnych práv môže byť dostatočne spravodlivá a účinná, šetriaca náklady nielen účastníkov konania, ale aj samotného súdu a pôsobí aj preventívno-výchovne či stabilizujúco a dôveryhodne na ostatných občanov.

30. Argumentáciu zákonnej sudkyne okresného súdu o jej enormnej pracovnej vyťažnosti vyplývajúcej z vysokého počtu pridelených vecí ústavný súd nemohol uznať, poukazujúc na svoju štandardnú judikatúru (napr. I. ÚS 38/03, III. ÚS 155/2010). Tieto námietky nemajú totiž povahu okolnosti, ktorá by vylučovala alebo znižovala zodpovednosť všeobecného súdu za rozhodnutie vo veci. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu (napr. II. ÚS 48/96, II. ÚS 52/99, III. ÚS 17/02) nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a v konečnom dôsledku nezavávajú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prietahy v súdnom konaní.

VI.

Záver

K bodu 1 výrokovej časti nálezu

31. Na základe už uvedených skutočností ústavný súd dospel k záveru, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

K bodu 2 výrokovvej časti nálezu

32. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

33. Keďže napadnuté konanie okresného súdu nebolo v čase rozhodovania ústavného súdu ešte právoplatne skončené, ústavný súd podľa čl. 127 ods. 2 ústavy prikázal okresnému súdu, aby v napadnutom konaní konal bez zbytočných prietahov.

K bodu 3 výrokovvej časti nálezu

34. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

35. Podľa § 123 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

36. Podľa § 135 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd prizná sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, orgán verejnej moci, ktorý porušil základné práva a slobody sťažovateľa, je povinný sťažovateľovi priznané finančné zadosťučinenie zaplatiť do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

37. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti žiadala priznať finančné zadosťučinenie v sume 5 000 € z dôvodu, že *„sťažovateľka predmetný spor pociťuje za veľmi zdĺhavé súdne konanie, ktoré nemožno ničím ospravedlniť a oprávnene považuje predmetné zdĺhavé konanie Porušovateľa ako nekonečne trvajúcu krivdu a beznádej.“*

38. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia.

39. Zohľadňujúc konkrétne okolnosti posudzovanej veci, najmä dĺžku napadnutého konania okresného súdu, povahu a rozsah práv sťažovateľky, ktoré boli porušené, a predmet konania a jeho význam pre sťažovateľku, ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade je spravodlivé a konkrétnym okolnostiam posudzovanej veci primerané priznanie finančného zadosťučinenia v sume 1 000 €.

40. Ústavný súd preto nevyhovel časti ústavnej sťažnosti, v ktorej sťažovateľka žiadala priznať finančné zadosťučinenie nad ústavným súdom priznanú sumu 1 000 €, a preto v tejto časti rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 5 výroku tohto nálezu.

K bodu 4 výrokovej časti nálezu

41. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

42. Pri výpočte trov právneho konania ústavný súd vychádzal z ustanovení vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“).

43. Ústavný súd uvádza, že základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby vykonaný v roku 2020 zodpovedá sume 177 € (1/6 výpočtového základu podľa § 11 ods. 3 vyhlášky, ktorým je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej

republiky za prvý polrok 2019, ktorá bola vo výške 1 062 €). Sadzba za náhradu hotových výdavkov (režijný paušál) za každý priznaný úkon právnej služby vykonaný v roku 2020 je v sume 10,62 € (1/100 výpočtového základu podľa § 16 ods. 3 vyhlášky).

44. Ústavný súd priznal sťažovateľke náhradu trov právneho zastúpenia pred ústavným súdom v celkovej sume 450,29 € vrátane dane z pridanej hodnoty [ďalej len „DPH“ (ústavný súd považuje za preukázané, že právny zástupca sťažovateľky je platcom DPH)], a to za 2 úkony právnej pomoci vykonané v roku 2020 zvýšené o 20 % DPH, t. j. prevzatie a príprava zastúpenia vrátane prvej porady s klientom [§ 13a ods. 1 písm. a) vyhlášky] a písomné podanie ústavnej sťažnosti [§ 13a ods. 1 písm. c) vyhlášky], a dvakrát paušálnu náhradu hotových výdavkov v roku 2020 zvýšenú o 20 % DPH.

45. Ústavný súd nepriznal sťažovateľke odmenu a režijný paušál za podanie zo 17. júla 2020 (vyjadrenie sa k vyjadreniu zákonnej sudkyne okresného súdu k ústavnej sťažnosti sťažovateľky). Túto skutočnosť ústavný súd odôvodňuje tým, že právny zástupca sťažovateľky v tomto podaní iba zopakoval skutočnosti už skôr uvedené v ústavnej sťažnosti. Ústavný súd tiež nepriznal sťažovateľke odmenu za úkon „*vypracovanie právneho rozboru veci pre klienta ohľadom posúdenia opodstatnenosti podania ústavnej sťažnosti a právneho rozboru porušenia základných práv a slobôd sťažovateľa zo strany porušiteľa*“, a to z dôvodu, že takto právnym zástupcom uplatnený úkon považuje za súčasť iného právneho úkonu, t. j. prevzatia a prípravy zastúpenia vrátane prvej porady s klientom, ktorý ústavný súd priznal sťažovateľke. Z uvedených dôvodov ústavný súd v tejto časti rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 5 výroku tohto nálezu.

46. Priznanú náhradu trov konania je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

K čl. 47 ods. 2 charty

47. Podľa čl. 51 ods. 1 charty ustanovenia tejto charty sú pri dodržaní zásady subsidiarity určené pre inštitúcie, orgány, úrady a agentúry Únie a tiež pre členské štáty výlučne vtedy, ak vykonávajú právo Únie. V dôsledku toho rešpektujú práva, dodržiavajú zásady a podporujú ich uplatňovanie v súlade so svojimi príslušnými právomocami a pri zachovaní obmedzení právomocí Únie, ktoré boli na ňu prenesené zmluvami.

48. V súvislosti s námietkou porušenia základného práva podľa čl. 47 ods. 2 charty ústavný súd uvádza, že tento článok je potrebné interpretovať v súlade s čl. 51 ods. 1 charty s prihliadnutím na vysvetlivky k charte, ktoré boli 14. decembra 2007 publikované pod 2007/C303/02, ako aj na existujúcu judikatúru Súdneho dvora Európskej únie (rozsudok z 13. 6. 1989 vo veci 5/88 Wachauf, Zb. 1989, s. 2609; rozsudok z 18. 6. 1991 vo veci ERT, Zb. 1991, s. I-2925; rozsudok z 18. 12. 1997 vo veci C-309/96 Annibaldi, Zb. 1997, s. I-7493).

49. Podľa názoru ústavného súdu, prihliadajúc na citované ustanovenie charty, ako aj na vysvetlivky k charte ako nástroj výkladu, je aplikácia charty v posudzovanej veci vylúčená. Z citovaného ustanovenia charty totiž vyplýva, že charta sa v prvom rade vzťahuje na inštitúcie a orgány Únie. V prípade členských štátov, teda aj Slovenskej republiky, je záväzná výlučne vtedy, ak konajú v rámci rozsahu pôsobnosti práva Únie.

50. V prípade sťažovateľky všeobecný súd rozhoduje o jej veci na základe vnútroštátneho práva, ktoré nepatrí do pôsobnosti práva Únie, teda nejde o žiaden z prípadov, v ktorých dochádza k implementácii právneho aktu Únie (rozsudok z 13. 7. 1989 vo veci Wachauf, Zb. 1989, s. 2609) alebo k tomu, že by sa Slovenská republika chcela odchýliť od práva Únie (rozsudok z 18. 6. 1991 vo veci ERT, Zb. 1991, s. I-2925) alebo že by tu existovalo materiálne pravidlo práva Únie, ktoré by sa malo v posudzovanom prípade aplikovať (rozsudok z 25. 3. 2004, Karner, C-71/02, Zb., s. I-3025). Ústavný súd preto tejto časti prijatej ústavnej sťažnosti sťažovateľky nevyhovел (bod 5 výrok tohto nálezu).

VII.

51. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. augusta 2020

Miroslav DURÍŠ
predseda senátu